

Wat hebben ondernemers nodig om sneller te verduurzamen?

MVO-event "Dag van de Doendenkers", Beatrixtheater, 9 juni 2023

Workshop "Krijg invloed op het Haagse beleid"

Tijdens het jaarlijkse event voor partners van MVO-Nederland heeft het NKP samen met MVO-Nederland de workshop "Krijg invloed op het Haagse beleid" georganiseerd. Het NKP is tijdens deze informele sessie in gesprek gegaan met zowel ondernemers die voorop lopen als met organisaties die veel met deze ondernemers samenwerken om erachter te komen wat ondernemers nodig hebben om sneller te verduurzamen.

Rol NKP

Tijdens de opening heeft NKP-voorzitter Kees Vendrik de rol van het NKP toegelicht. Het hart van de activiteiten van het NKP wordt gevormd door **dialogoog**; we gaan in gesprek met ondernemers en luisteren naar hun praktijkervaringen om erachter te komen welke kansen en knelpunten breed spelen. Signalen die de transitie structureel belemmeren, worden door het NKP geagendeerd bij de minister voor Klimaat & Energie, maar ook bij andere betrokken bewindslieden, bestuurlijk verantwoordelijke partijen en het leiderschap in het bedrijfsleven.

Opzet sessie

Na de opening door NKP-voorzitter Kees Vendrik heeft het NKP in vier kleine groepen een levendige dialoog begeleid met 17 deelnemers. De gesprekken werden begeleid door een gespreksleider volgens een vaste structuur en zijn vastgelegd door notulisten. Binnen de gesprekken stonden de volgende vragen centraal:

1. Waar loop je tegenaan bij het verduurzamen van bedrijfsprocessen of bij het opzetten van een duurzaam verdienmodel?
2. Welke kansen zie jij om sneller te verduurzamen?
3. Wat heb je nodig van de minister voor Klimaat & Energie?

In dit verslag staan de belangrijkste inzichten uit de groepsgesprekken op hoofdlijnen, zonder de pretentie van volledigheid.

Knelpunten: waar loop je tegenaan bij het verduurzamen van bedrijfsprocessen of bij het opzetten van een duurzaam verdienmodel?

Ongunstige wet- en regelgeving

Ondernemers willen actief deelnemen aan de transitie, maar worden belemmerd door onduidelijkheid in regelgeving en een gebrek aan gunstige beleidsinstrumenten.

Onderstaande praktijkvoorbeelden worden genoemd door deelnemers:

- Regels worden soms geactiveerd en later weer ingetrokken, wat zorgt voor veel onzekerheid.
- Er zijn verschillen tussen de regels van Nederland en andere EU-landen, wat vooral in grensregio's leidt tot onduidelijkheid. Ook zijn er al verschillen tussen verschillende Nederlandse gemeenten.
- Het is nog onduidelijk wat de omgevingswet precies gaat betekenen voor ondernemers.

Belemmeringen voor circulaire innovatie

Opgemerkt wordt dat het huidige beleid is gebaseerd op het verleden en te langzaam inspeelt op innovaties en veranderingen in de samenleving. Innovatieve ondernemers zien nog te weinig ruimte voor experimenten. De volgende ervaringen laten de belemmeringen zien:

- Afvalstromen, zoals etensresten, die hoogwaardig ingezet kunnen worden, worden beschouwd als afval, waardoor milieuvergunningen nodig zijn.
- Het ministerie van VWS is van mening dat heruitgifte van medicijnen momenteel niet toegestaan is, zodat een project dat medicijnen wil besparen niet is toegestaan.
- Over gerecyclede producten moet nu twee maal BTW betaald worden, zowel in het beginstadium en als vernieuwd eindproduct. Daardoor zijn deze producten, zoals hergebruikt textiel, niet gunstiger in prijs voor de consument.
- De zeilende vrachtvaart is een systeeminnovatie, waar geen Nederlandse regelgeving voor bestaat, waardoor een pilot met een zeilend vrachtschip noodgedwongen onder een buitenlandse vlag geregistreerd is. Daarnaast kan er ook geen subsidie worden aangevraagd, omdat deze niet is onderkend in het huidige subsidiestelsel.

Gebrek aan samenhang

Ondernemers vinden dat de samenhang tussen regels en maatregelen ontbreekt, zowel binnen als buiten de landsgrenzen. Zo heeft wat er gebeurt in ontwikkelingslanden ook invloed op de situatie in Nederland en Europa.

Bewustzijn leidt niet altijd tot gedrag

Veel ondernemers zijn onzeker over het zetten van stappen richting duurzaamheid, omdat niet duidelijk is wat dat voor hun omzet betekent. De praktijk van de vraag naar duurzame producten en diensten is weerbarstig. Bewustzijn van consumenten vertaalt zich nog niet altijd in duurzaam gedrag. Zo worstelen recreatieparken met het gedrag van recreanten op het gebied van afvalscheiding. Het afval dat inwoners in veel gemeenten thuis scheiden komt op het recreatiepark nog te vaak in één en dezelfde afvalcontainer terecht.

Belemmerende inkoopprocessen

Er is te weinig samenwerking binnen ketens, waardoor er geen goede match is tussen vraag en aanbod. Looptijden van contracten zijn te kort om duurzame investeringen te stimuleren. Daarnaast zijn aanbestedingsregels te vrijblijvend om daadwerkelijk duurzaam gedrag te prikkelen.

Investerings nodig

De klimaat -en energietransitie vergt een enorme investering. Investeerders willen wel deelnemen maar alleen als er voldoende zekerheid is over de businesscase. Door stijging van rente zijn projecten financieel niet meer haalbaar. Vooral innovatieve, circulaire businessmodellen ervaren moeilijkheden om financiering rond te krijgen.

Kansen: welke mogelijkheden zie jij om sneller te verduurzamen?

Geef innovatie de ruimte

Als er ideeën zijn voor oplossingen die nog niet bestaan kan een pilot- of gedoogstatus toegekend worden, zodat de organisatie de tijd krijgt om uit te proberen en niet hoeft te worstelen met de wetgeving. Daarbij kan een doelstelling meegegeven worden, zodat een ondernemer een aantal jaar de tijd krijgt om te bewijzen dat iets kan.

Strengere normen dwingen duurzaam gedrag af

Achterblijvers kunnen gedwongen worden mee te doen door strengere wet- en regelgeving die duurzaamheid stimuleert. Voorbeelden die genoemd zijn door deelnemers:

- Als er binnen de bouwsector op de huidige manier wordt doorgebouwd, is het CO₂-budget binnen vier jaar verbruikt. Aanscherping van bestaande normen - zoals de scores voor MilieuPrestatie Gebouwen en Global Warming Potential - kan achterblijvers dwingen om duurzamer te bouwen.
- Momenteel is er binnen de scheepvaart alleen een richtlijn om emissie te verlagen voor grote schepen vanaf 5000 ton. Deze moeten uitgebreid worden naar alle formaten schepen.

Omvorming huidige regels voor versnelling

- Om de verduurzaming van gebouwen in beheer van Verenigingen van Eigenaars (VvE's) te versnellen, zou het maken van besluiten vereenvoudigd moeten worden, zodat een meerderheidsstemming voldoende is in plaats van unanieme stemming.
- Om meer te voldoen aan duurzaamheidseisen stellen kunnen leaseovereenkomsten een uitkomst bieden, zoals "Furniture as a Service". Een verhoging van belasting op consumptiegoederen kan de aanschaf van producten duurder maken en leasen juist stimuleren.
- Differentiatie in BTW tussen nieuwe en gerecyclede producten, zoals textiel, maakt de aanschaf van gerecyclede producten aantrekkelijker.
- Er is behoefte aan vaart achter de maatschappelijke BV, zodat ook sociale opbrengsten gewaardeerd worden en niet alleen financieel gewin.
- CO₂ compensatie op meerdere manieren mogelijk maken, zoals bijvoorbeeld de toepassing van energiezuinigere kooktoestellen, waardoor minder houtkap nodig is.

Vertel een eerlijk, maar duidelijk verhaal

Veel mensen realiseren zich niet wat de gevolgen zijn van klimaatverandering en hoe afhankelijk wij zijn van de biodiversiteit. Een visionair, eerlijk en standvastig verhaal van de overheid kan helpend zijn. Ondernemers willen helderheid over de beoogde duurzame energiemix, de locaties en de netwerkcapaciteit.

Samenvattend: wat heb je nodig van de minister voor Klimaat & Energie?

Roep om consistentie en voorspelbaarheid

Ondernemers werken in en aan een nieuwe economie, maar lopen er met de nieuwe businessmodellen tegenaan dat de wetgeving het verleden weerspiegelt en nog niet aansluit bij de gewenste ontwikkeling. Ondernemers en investeerders hebben behoefte aan consistentie, betrouwbaarheid en voorspelbaarheid om stappen te kunnen zetten. Deelnemers roepen de minister voor Klimaat en Energie op om in te zetten op de vijf onderstaande aandachtsgebieden:

1. Meer dan financieel gewin

In een tijd waarin financieel gewin vaak voorrang krijgt, is het maken van optimale keuzes voor het klimaat een uitdaging. Er is een gebrek aan urgentie en kennis bij veel bedrijven. Om deze trend te doorbreken, zijn er verschillende acties die kunnen helpen:

- Stimuleer samenwerking binnen ketens en sectoren. Door gezamenlijke inspanning kunnen bedrijven expertise en middelen bundelen om duurzame oplossingen te vinden en te implementeren.
- Moedig langere inkoopcontracten aan. Door geboden zekerheid, kunnen duurzame investeringen makkelijker gedaan worden.
- Stimuleer ontwikkeling en toepassing van duurzame technologieën.

2. Ruimte voor duurzame experimenten

Om te vernieuwen hebben ondernemers behoefte aan vrijheid om uit te proberen en te testen. Bied daarom bedrijven die vooruitlopen een pilot- en gedoogstatus, wijs proeflocaties aan en bied zekerheid binnen het traject van de omgevingswet. Zorg daarnaast voor één loket waar ondernemers terecht kunnen.

3. Gunstige, samenhangende wet- en regelgeving

Veel verouderde wetgeving sluit niet aan bij nieuwe businessmodellen. Daarnaast is er onvoldoende samenhang tussen verschillende regels en is er soms zelfs sprake van inconsistentie. Er is behoefte aan regels vanuit vertrouwen en niet vanuit wantrouwen. De volgende acties kunnen helpen om dit te verbeteren:

- Beschouw effecten van klimaatverandering en gerelateerde maatregelen in samenhang, zowel nationaal als internationaal.
- Introduceer normen die stimuleren dat achterblijvers gedwongen worden mee te doen en zo een gelijk speelveld creëren. Betrek juist ook kleinere bedrijven bij de ontwikkeling van deze normen.
- Creëer meer consistentie door een consistentietoets voor nieuwe regelgeving.

4. Kennis en prikkels voor gedragsverandering

Het is belangrijk dat ondernemers de urgentie van de gevolgen van klimaatverandering voelen, juist de lange termijn effecten op hun eigen onderneming. Om mensen onderdeel te laten worden van de transitie, moeten ze worden meegenomen in een visionair veranderverhaal. Daarvoor zijn verschillende stappen noodzakelijk:

- Werk aan meer bewustzijn en kennis. Door campagnes te voeren, maar ook door het gesprek aan te gaan met mensen.
- Zet in op integratie van kennis rondom de klimaattransitie binnen het onderwijs; jongeren zijn de toekomstige ondernemers en bestuurders.
- Biedt financiële prikkels om gewenst gedrag te stimuleren. Zet daarbij in op een mix van gewenste veranderingen.

5. Financiering voor innovatie

Het ontbreekt ondernemers aan de juiste mix van financiële instrumenten om duurzaam te investeren. Zij hebben juist behoefte aan continuïteit. Er zijn verschillende acties die hieraan kunnen bijdragen:

- Bied een financieel vangnet voor bedrijven die willen pionieren.
- Ontwikkel lange termijn financiële instrumenten tegen stabiele rente.
- Voorkom versnippering door verschillende financieringspotjes.
- Maak klimaatimpact onderdeel van financieringsmodellen.
- Zorg voor een beter investeringsklimaat voor duurzaamheidsfondsen.